

چکیده:

حجم انبوهی از آثار تاریخی، آن دسته از تزئیناتی هستند که ارتباط و وابستگی نزدیکی با معماری داشته و در هویت بخشی به فضای معماری موثر واقع شده اند. نمونه ای از این تزئینات نقاشی‌هایی هستند که بر روی دیوار، سقف و کف بناها قرار گرفته اند. تزئین کفها در منازل خصوصی یا در مکانهای عمومی ایران، در اعصار پیشین ناشناخته نبوده است. همانطور که در منابع تاریخی ذکر شده بقایای رنگ و توجه به تزئینات کف بنا قرن‌ها قبل از ساسانیان، در ایران وجود داشته است. حفاظت از این تزئینات به دلیل هویت وابسته شان راهکارهایی ویژه و همخوان با شرایط هر بنا یا محوطه را می‌طلبند.

پژوهش حاضر به بررسی یک نمونه نقاشی غیرمنقول که با عنوان کف‌نگاره معرفی گردیده است، واقع در سایت حفاری شده شهر گور فیروزآباد می‌پردازد. با توجه به اهداف پروژه مبنی بر شناخت مواد و مصالح، شناخت آسیب‌ها و بررسی راهکارهای حفاظتی رساله حاضر در چهار فصل تنظیم گردیده است. به کمک روش‌های آزمایشگاهی و دستگاهی از جمله XRD, XRF, SEM, FTIR اقدام به شناسایی لایه‌های نقاشی و تکنیک اجرای اثر گردید. در پی اتمام حفاری و پس از گذشت پنج سال از حفاظت اولیه، اثر مذکور بطور مجدد دچار تخریب گشته و رو به زوال می‌باشد. در همین خصوص با توجه به بررسی اقلیم محیط و عوامل آسیب‌رسان، بیشترین علل تخریب نقاشی از سطح زیر تکیه‌گاه شناسایی گردید. در بحث حفاظت با توجه به بررسی مبانی نظری در رابطه با حفاظت از نقاشی‌های غیرمنقول واقع در سایت‌های باستان‌شناسی، سه نوع رویکرد کلی بر شمرده شده است. در نهایت پروژه با نظری به روش‌های جدید حفاظتی هفت طرح آلترناتیو جهت حفاظت از کف‌نگاره شهر گور پایان می‌یابد.

کلید واژگان: شهر گور، دیوارنگاره، ساسانی، حفاظت، استحکام بخشی